

31.05.2013

Sosiaali- ja terveysministeriö
PL 33
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite STM043:00/2012

Asia **Lausuntopyyntö koskien luonnosta sosiaali- ja terveysministeriön asetukseksi yliopistotasaisen terveyden tutkimuksen rahoit**

Suomen Akatemia on tutustunut 23.4.2013 päivättyyn asetusluonnokseen perustelumuiotioineen ja toteaa siitä seuraavaa:

Asetus perustuu terveydenhuoltolakiin (1326/2010) ja sen tarkoituksena on määritellä erityisesti yliopistotasaisen terveyden tutkimuksen painoalueet ja tavoitteet sekä tutkimusrahoituksen (ns. EVO-rahoitus) jakamisen perusteet.

Suomen Akatemia pitää asetusluonnoksessa käsiteltävää asiaa erittäin tärkeänä. On välttämätöntä, että rahoituksen jakoa ja sen ohjausta selkiinnytetään ja läpinäkyvyyttä lisätään. Myös mahdollisuus valtakunnallisen yhtenäisen tutkimusstrategian ja yhtenevien toimintatapojen kehittämiseen on erittäin tärkeää. Asetuksella ja sen toteutuksella on ratkaiseva merkitys terveyden tutkimuksen, terveydenhuollon laadun ja potilasturvallisuuden sekä kansanterveyden kannalta.

Asetuksessa luodaan malli tieteellisen tutkimusrahoituksen strategisesta suuntaamisesta ja tätä asetusta voidaan pitää merkittävänä mallina muillekin tutkimusaloille. Tutkimuksen tieteellisen laadun ja strategisen ohjauksen yhteensovittaminen tasapainoisesti on haaste ja tämän onnistumista tulisi systemaattisesti seurata ja arvioida sekä tieteellisen laadun että painoalueiden relevanssin näkökulmasta.

Yliopistotasaisen terveyden tutkimuksen painoalueet

Suomen Akatemia korostaa yleisesti vapaasti suunnattavan tutkimusrahoituksen merkitystä suomalaisen tutkimuksen korkean laadun, uudistumiskyvyn ja kansainvälisen menestyksen takeena. Akatemian näkemyksen mukaan esitetyt EVO-rahoituksen painoalueet ovat kuitenkin järkevästi valittuja ja ohjaavat terveyden tutkimusta oikeaan suuntaan. Painoalueille suunnitellut rahoitusosuudet ovat maltillisia ja jättävät mahdollisuuden tutkijalähtöisten ja alueellisesti tärkeiden tutkimushankkeiden tukemiselle. Erityisen tärkeänä ja keskeisenä painoalueena pidetään yksilöllistettyä lääketiedettä ja biopankkitutkimusta. Näillä aloilla Suomessa on vahvaa osaamista ja merkittäviä tutkimusinfrastruktuureja, joiden tukeminen ja vahvistaminen on välttämätöntä tutkimuksen kansainvälisen tason ja kilpailukyvyn säilyttämiseksi.

Erityisenä huomiona Suomen Akatemia haluaa muistuttaa, että asetuksen perusteluissa yksilöllistetty lääketiede on kuvattu kapea-alaisesti. Kohortti- ja rekisteritietojen, potilaskertomusten ja itsehoitotiedostojen hyödyntäminen on oleellinen osa yksilöllistetyn hoidon perusinfrastruktuuria. Siksi näiden hyödyntäminen yksilöllistetyssä hoidossa ja tutkimuksessa olisi hyvä kirjata asetukseen.

Painoalojen tukemisen lisäksi on tärkeää arvioida myös terveyden tutkimuksen ja sen rahoituksen katvealueita ja tarvittaessa suunnata resursseja näille aloille. Nyt painopistealueista ovat kliinisen lääketieteen alueelle sijoittuvat tutkimusalat vähemmistönä, esimerkiksi ei-harvinaisten tautien uusien hoitomuotojen ja tarttuvien tautien ehkäisevät (rokotus) interventiot eivät ole painopistealueilla. Ylipäätään katvealueiden tunnistaminen olisi tärkeä tutkimuksen kohde terveydenhuollon kehittämisen kannalta.

Valtakunnallinen terveyden tutkimuksen arviointiryhmä

Ylimmäksi toimintaa ohjaavaksi ja valvovaksi elimeksi perustetaan terveyden tutkimuksen valtakunnallinen arviointiryhmä.

Asetuksessa ja myös terveydenhuoltolaissa puhutaan yliopistotasoisesta terveyden tutkimuksesta, jonka selkeä määrittely on osoittautunut vaikeaksi. Siksi on tärkeää, että valtakunnallisessa arviointiryhmässä samoin kuin alueellisissa erityisvastuualueiden tutkimustoimikunnissa on mahdollisimman monta, ja aina enemmistönä, professorin pätevyyden saavuttanutta jäsentä.

Keskeistä tulee olemaan se, miten erityisvastuualueiden tutkimustoimikunnissa tutkimushankkeiden tieteellistä laatua arvioidaan. Tehtävä on vaativa ja terveyden tutkimuksen edistämisen kannalta on ratkaisevaa, että saadaan valtakunnallisesti yhtenevät menetelmät ja käytännöt tieteellisen laadun arviointiin. Suomen Akatemia esittää mahdollisuutta, että erityisvastuualueiden tutkimustoimikuntiin nimitettäisiin kuhunkin yksi jäsen Suomen Akatemian terveyden tutkimuksen toimikunnasta. Näin voitaisiin yhtenäistää tieteellisen laadun arvioinnin linjauksia ja osaamista.

Lisäksi Suomen Akatemia haluaa korostaa, että valtakunnallisessa arviointiryhmässä ja erityisvastuualueiden tutkimustoimikunnissa pitäisi asetuksenkin nojalla olla edustettuina kansainvälisesti korkeatasoisia klinisiä tutkijoita.

Lopuksi Suomen Akatemia haluaa ilmaista huolensa siitä, että sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuksen suuntaamat tutkimusrahat ovat runsaassa kymmenessä vuodessa vähentyneet puoleen. Tämä on osaltaan johtanut siihen, että aiemmin kansainvälisestikin erittäin korkeatasoinen suomalainen kliininen tutkimus on vaikeuksissa. Alan tutkimuksen tieteellisen tason lasku sekä lääkärikoulutuksen saaneiden tutkijoiden vähentyminen on ilmeistä. Tällä on suorat vaikutukset terveydenhuollon laatuun ja potilasturvallisuuteen sekä välilliset vaikutukset kansanterveyteen.

Pääjohtaja

Heikki Mannila

Yksikön johtaja

Jarmo Wahlfors